GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVŬ, piața mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe șése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România și străinătate:
Pe anŭ 40 fr., pe sése lunĭ 20 fr., pe trei lunĭ 10 francĭ.

ANULŬ L.

SE PRENUMERĂ:
la poște, la librării și pe la dd. corespondențĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmond 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămită.

Nr. 273 | Vinerĭ, 11 (23) Decemvre. | 1887.

Brașovŭ, 10 Decemvre 1887.

După ce marele consiliu din Viena a decisŭ sĕ se ia din partea monarchiei austro-ungare mĕsurile „cele mai neapĕrate“ de apĕrare, se nasce de sine întrebarea, carĭ vorŭ fi urmările acestui pasŭ?

Organulŭ prințului de Bismark „Nord deutsche allg. Ztg.“ dă Austro-Ungariei testimoniulŭ că, împlinindu-și greua problemă impusă de seriositatea situațiunei, n'a întinsŭ córda mai tare decâtŭ a fostŭ de lipsă.

Adevĕratŭ, n'a întinsŭ córda prea tare, dér totŭ a întins'o și în acestŭ faptŭ culminéză importanța pașilorŭ întreprinșĭ cu cuvenita precauțiune.

Ce va urma după tóte aceste?

Două suntŭ posibilitățile, ce se potŭ prevedé: Rusia póte sĕ înceteze cu înarmările, atuncĭ buna pace va puté fi mai ușorŭ restabilită, dér Rusia póte sĕ și continue cu concentrările, atuncĭ și Austro-Ungaria va fi constrînsă sĕ întindă mai multŭ córda.

Efectele cele mai simțibile ale acestei încordărĭ se manifestă deja de pe acum în marea îngrijire și neliniște ce a cuprinsŭ cercurile financiare și economice ale monarchiei.

Este clarŭ, că décă o asemenea stare de înarmare va dura mai lungŭ timpŭ, esistența materială a popórelorŭ monarchiei va fi în gradulŭ celŭ mai mare amenințată, căcĭ chiar și numai mĕsurile cele mai neapĕrate vorŭ înghiți multe milióne, și décă vorŭ mai urma póte nouĕ mĕsurĭ, vorŭ fi amenințate cu dărăpănare puterile financiare și economice ale împĕrăției habsburgice.

Asemenea considerante aduce înainte și fóia nemțéscă a guvernului ungurescŭ când ḍice: „In conferințele miniștrilorŭ ce s'au ținutŭ acum în Viena érăși s'au decisŭ a se face cheltuielĭ pentru pregătirĭ militare. Aceste cheltuielĭ suntŭ deocamdată restrînse, dér ar fi o nebună sinamăgire, décă amŭ crede, că acum nu vomŭ mai avé sĕ aducemŭ jertfe pentru apĕrarea nóstră. Fără în curêndŭ, chiar de nu ar fi în ajunŭ rĕsboiulŭ, se va apela din nou la forțele materiale ale popórelorŭ Austro Ungariei. Dér cine ar puté susține, că nu va fi atinsă marginea puterii de prestare a acestorŭ popóre, înainte de ce amŭ scăpa de necesitatea de a lua în continuu contra-mĕsurĭ militare, și *câtŭ timpŭ vomŭ puté noi suporta acéstă luptă de concurență?*“

„Nu scimŭ“, continuă numita fóia „câtŭ timpŭ potŭ suporta financele Rusiei de a sta la granițe înarmată până în dinți, dér scimŭ, că ca putere agresivă ea își póte alege liberŭ ocasiunea și momentulŭ de a face rĕsboiu, că prin urmare este în posițiune, de a puté aștepta și în acelașĭ timpŭ a ne sili totŭ la nouĕ cheltuieli, care ar trebui sĕ aducă cu sine necondiționatŭ dărăpănarea financiară. Putemŭ sĕ suportămŭ o asemenea temporisare?“

Și décă ar fi vorba numai de efectele financiare, ar merge cum ar mai merge, adauge „Pester Lloyd“. Dér i-se pare că guvernulŭ din Petersburgŭ cu sistemulŭ sĕu de a provoca pe jumĕtate și de a molcomi pe jumĕtate împreună unŭ calculŭ politicŭ departe bătătorŭ. Nu e probabilŭ că Rusia se va arunca orbișŭ în baionetele falangei ligei centrale europene, însĕ nicĭ o constelațiă europénă nu oferă garanția că va dura în eternitate pacea. Vr'unulŭ dintre factorii ligei de pace póte cu timpulŭ sĕ fiă redusŭ seu slăbitŭ în lucrarea sa actuală și atuncĭ póte urma unŭ procesŭ de discompunere, care va favorisa orice invasiune inimică.

Se póte, ḍice fóia peștană, ca bărbații, carĭ au redicatŭ imperiulŭ germanŭ, sĕ închidă adĭ mâne ochii, căcĭ suntŭ fórte înaintațĭ în vêrstă, „și óre atuncĭ nu se va face nópte în Germania și nu vor fi ḍorii ḍilei pentru antipoḍii imperiului germanŭ și nu va vedé atuncĭ Rusia sosindŭ ḍiua care sĕ rialiseze planurile ei de multŭ nutrite?“

Face unŭ rĕu complimentŭ Germanilorŭ „Pester Lloyd,“ când susține că va fi nópte în Germania, décă vorŭ închide ochii împĕratulŭ Withelm, Moltke ș. a., dér acésta nu importă în casulŭ de fața, ci este de mare însemnătate, că fóia guvernului ungurescŭ conchide din tóte aceste că trebue sĕ se întreprindă în curêndŭ *o acțiune diplomatică conscią de ținta ei și energică* spre a face sĕ se hotărască lucrurile la unŭ felŭ.

Punêndŭ părerea ḍiarului ungurescŭ lângă aceea a ḍiarelorŭ germane, găsimŭ că sémĕnă unele cu altele ca ou cu ou. Trebue sĕ credemŭ dér, că în Berlinŭ și în Pesta se prevede casulŭ unei ofensive din partea Austro-Ungariei. Nu scimŭ décă și în Viena se împărtășescŭ vederile aceste întocmai, vedemŭ însĕ că opiniunea publică se pregătesce și acolo pentru tóte eventualitățile. Și într'asta culminéză seriositatea situațiunei actuale politice.

Conferințele militare din Viena.

Cetimŭ în „Pester Lloyd“ de Lunĭ séra:

Zace în natura lucrului, ca asupra acelorŭ desbaterĭ forte importante, ce se țină în Viena, sĕ nu ajungă nimicŭ în publicitate, afară de ce e visibilŭ pentru totă lumea... De altmintrelea cu totulŭ secrete nu se potŭ ținea unele amĕrunte, și amŭ pute avertisa înainte, ca sĕ nu se alarmeze publiculŭ decă *unulŭ seu altulŭ din aceste amĕrunte se va face cunoscutŭ în ḍilele acestea.* Decă unele *direcțiunĭ de căi ferate inspectéză cu deamĕruntulŭ materialulŭ culantŭ* (vagonele) *ce le stă la disposițiune*, pentru ca în casŭ când în vre-unŭ momentŭ ar fi sĕ li se pretindă mĕsurĭ estraordinare *pentru scopurĭ militare*, sĕ potă corĕspunde repede acestorŭ pretențiunĭ, — orĭ décă unorŭ *oficerĭ de reservă li se trimite ordinulŭ a'șĭ regula astfelŭ afacerile, ca după primirea unui altŭ ordinŭ sĕ se potă presenta în timpŭ de 48 de ore la corpŭ*, acestea suntŭ consecințe de sine înțelese ale principiului, d'a fi gata pentru tóte casurile, der încă nu suntŭ semne, că în adevĕrŭ trebue sĕ vină lucrulŭ la conflictŭ.

Nu cumva asta-i o pregătire a publicului pentru o apropiată mobilisare?

Trupele dela graniță ale celor trei împĕrății.

Ḍiarulŭ berlinesŭ „Post“ aséměnă după datele oficiale publicate numĕrulŭ trupelorŭ în ținuturile dela graniță.

Austria are, după acésta calculațiă, în Galiția 2 corpurĭ de armată, 4 divizii de infanteriă, 2 divizii de cavaleriă, 54 escadróne, 22 baterii de câmpŭ, 4 baterii călărețe de munte.

Germania posede în provinciile Prusia, Posen și Silesia $3^1/_2$ corpurĭ de armată, 7 divizii de infanteriă, 1 diviziă de cavaleriă, 5 brigade de cavaleriă, 106 batalióne, 95 escadróne, 60 baterii de câmpŭ, 9 baterii călărețe de munte.

Unindŭ aceste trupe din ambele state de mai susŭ arŭ da $5^1/_2$ corpurĭ de armată, 11 divizii de infanteriă, 3 divizii de cavaleriă, 5 brigade de cavaleriă singuratice, 165 batalióne, 149 escadróne, 82 baterii de câmpŭ și 13 baterii călărețe de munte.

Rusia posede față cu aceste trupe în ținuturile militare Vilna, Varșovia, Kiew $8^1/_4$ corpurĭ de armată, 20 divizii de infanteriă, 10 divizii de cavaleriă, o brigadă de cavaleriă singuratică, 336 batalióne, 249 escadróne, 120 baterii de câmpŭ, 20 baterii călărețe.

Plusulŭ pe partea ruséscă este prin urmare de 3 corpurĭ de armată, 9 divizii de infanteriă, 5 divizii de cavaleriă, 171 batalióne, 100 escadróne, 38 baterii de câmpŭ, 7 baterii călărețe.

Francia și situațiunea europénă.

„Pol. Korr.“ e informată din Paris, că guvernulŭ francesŭ a hotărîtŭ, în fața neliniștei ce domnesce în Europa, sĕ nu se încurce nicăerĭ în afară de Europa, și sĕ-șĭ păstreze libertatea de acțiune, pentru ca sĕ pótă consacra tóte puterile Franciei apĕrărei teritoriului ei și posițiunei sale de mare putere.

„Novoje Vremja“ publică o scrisóre a generalului Boulanger adresată deputatului din Corsica de Suvini. Scrisórea i-a trimes'o fóiei ruse corespondentulŭ ei din Paris. Deputatulŭ Suvini îmbiă generalului Boulanger mandatulŭ sĕu de deputatŭ, dér generalulŭ îlŭ refusă scriindu-i între altele:

Ce mĕ privesce pe mine, simțŭ venindŭ din afară furtuna, care va amuți tóte certele interne. *Este rĕsboiulŭ într'unŭ viitorŭ apropiatŭ* și în acéstă ḍi nu vréu sĕ fiu silitŭ a'mĭ căuta sabia mea uitată în vre-unŭ unghiu, deórece Francia va avé trebuință de toțĭ generalii sĕi și pentru momentŭ va uita pe toțĭ deputații sĕi. De aceea, orí ce ar veni, nu voiu părăsi armata. Când acum câteva ḍile am simțitŭ tóte intrigile țĕsute contra mea, am fostŭ silitŭ sĕ uitŭ regulele disciplinei mute și cu o dătătură din umĕrŭ sĕ reducŭ totulŭ la loculŭ sĕu. Nu'mĭ pare rĕu de acesta, der fiindŭ că s'a întêmplatŭ, am devenitŭ érășĭ simplu soldatŭ și în fața situațiunei serióse de adí voiu preferi acestŭ titlu tuturorŭ celorlalte. Sunt convinsŭ, că m'ai ințelesŭ; în casŭ când ar fi sĕ-mĭ rĕspunḍĭ ca ultimŭ argumentŭ, că eu, deputatŭ adĭ, așŭ pute deveni mâne érășĭ generalŭ, decă rĕsboiulŭ ar isbucni, atuncĭ ițĭ replicŭ, că unŭ generalŭ, care vrea sĕ fiă demnŭ de o comandă, nu sĕ cade se părăséscă nicĭ unŭ momentŭ acea scolă de comandă, care se numesce armată.

SCIRILE ḌILEI.

„Kolozsvar“ scrie: „In comuna *Ghirocŭ* din comitatulŭ *Timișórei* s'a alesŭ de preotŭ gr. or. Trifŭ Petcu, care voise sĕ-șĭ ia de nevastă o unguróică de confesiunea romano catolică. Episcopulŭ gr. or. din Aradŭ, Ioanŭ Mețianu, n'a voitŭ însĕ sĕ sânțéscă pe Petcu și i-a denegatŭ intrarea în oficiu până când alesa lui nu se va întorce la confesiunea gr. or. Alesa lui Petcu s'a intorsŭ la confes. gr. or. și episcopulŭ Mețianu a trimisŭ pe protopopulŭ Ioanŭ Domșa la fața locului în Ghirocŭ pentru ca sĕ întrebe pe alegĕtorĭ, décă se țină de alegerea făcută. Alegĕtorii se aflau la sosirea lui Domșa tocmai în biserică în causa unui sinodŭ parochialŭ. Adunarea n'a voitŭ nicĭ măcarŭ sĕ asculte cuvintele lui Domșa, ci au începutŭ a striga câtŭ le lua gura: „Nu ne trebue nouĕ femeă de Ungurŭ!“ Din causa sgomotului asurḍitorŭ Domșa n'a putută sĕ ia cuventulŭ. Petcu cu partida sa a trebuitŭ s'o ia la sănĕtósa din biserică, deórece mulțimea furiósă începu a se intórce asupra lui, amenințându-lŭ cu lovitarĭ. S'a născutŭ chiar și bătaiă, mai mulțĭ inșĭ au fostŭ aruncațĭ afară din biserică, n'au lipsitŭ nicĭ spargerĭ de capete și sdrobiturĭ de nasurĭ. Devisa lorŭ era neîncetatŭ acesta: „Nu ne trebue femeă de Ungurŭ!“ — Presupunêndŭ că adevĕrate suntŭ acestea, întrebămŭ pe Kulturegyletiștii dela »Kolozsvar«: cum credŭ ei sĕ maghiariseze în astfelŭ de împrejurărĭ?

—x—

Ministrulŭ ungurescŭ de interne, la invitarea ministrului de honveḍi, a invitatŭ tóte municipiile sĕ trimită până la 15 Ianuarie 1888 necondiționatŭ *listele acelorŭ glotașĭ*, carĭ fiindŭ în serviciulŭ publicŭ trebuescŭ scutițĭ de serviciulŭ glótelorŭ.

—x—

In *Pesta* s'a ținutŭ adunarea generală a *reuniune de maghiarisare* din Țéra ungurescă sub președința viceprimarului Serloczy (fostŭ Gamperl.) Acesta a ținutŭ o vorbire, în care spuse că Budapesta s'a maghiarisatŭ! Unŭ Chinezŭ póte că ar crede. Mai departe s'a decisŭ sĕ facă a intra în reuniune notarii comunali și sĕ róge pe proprietarii de pămêntŭ ai comunelorŭ de limbă germană dimprejurulŭ Budapeștei, între carĭ se află *archiducele Iosifŭ*, contele Ludw. Tisza, br. Desid. Pronay.

contele Kamillo Karatsonyi, Alex. Vigyazo etc., *ca sĕ mai aducă jertfe pentru maghiarisarea acestorŭ comune.* Isprava va fi, după cele isprăvite până acum, că comunele vorŭ rĕmâne totŭ germane, ba póte că vorŭ deveni şi mai germane, deórece n'au nicĭ cea mai mică inclinare cătră maghiarisare.

—x—

In nóptea de Marţĭ spre Mercurĭ *au arsŭ în Sibiiu* 6 edificii economice cu multe provisiunĭ de nutreţŭ. Edificiile şi parte din provisiunĭ, tóte ale unui proprietarŭ; erau asigurate.

—x—

Regele României a rĕspunsŭ *Marelui duce Nicolae alŭ Rusiei,* la telegrama de felicitare pentru a decea aniversare a luărei Plevnei, prin următórea telegramă: „Am primitŭ la masă amabila depeşă a Alteţei Vóstre Imperiale Am comunicat'o oficerilorŭ presenţĭ. Suntemŭ profundŭ atinşĭ de acéstă probă de graţiósă atenţiune şi de amiciţiă. Amŭ bĕutŭ in sănĕtatea vóstră şi mulţămescŭ sincerŭ grenadirilorŭ că şĭ-au adusŭ aminte, că Românii au impărţitŭ frăţesce gloria şi periculele inaintea Plevnei. Armata mea se alătură la mine pentru a adresa cele mai bune urărĭ gloriósei armate ruse.“

—x—

In viitorulŭ bugetŭ alŭ *ministeriului românŭ de rĕsboiu* s'a prevĕḑutŭ crearea a şese baterii nouĕ de artileriă, necesare pentru complectarea regimentelorŭ 1, 2, 3 şi 4 de artileriă, care trebue sĕ aibă 8 baterii. Materialulŭ necesarŭ e deja gata in arsenalulŭ armatei.

—x—

Colonelulŭ bulgarŭ Trotchoff a trecutŭ prin Bucurescĭ în drumŭ cătră Austria, insărcinatŭ fiindŭ cu o *misiune pentru prinţulŭ Ferdinand alŭ Bulgariei.*

Literatură. Primimŭ următórea: *Invitare de prenumeraţiune* la **»Cuvêntărĭ bisericescĭ şi funebralĭ,** Tomulŭ II. Indemnatŭ de sprijinulŭ, ce l'am avutŭ cu edarea Tomului I. alŭ „Cuvêntărilorŭ bisericescĭ şi funebralĭ, m'am hotăritŭ a deschide prin acésta abonamentŭ şi l'a Tomulŭ alŭ II-lea, care va apăré nesmintitŭ in 15 Februarie 1888 v., se inţelege, décă voiu fi asiguratŭ prin abonamente. Tomulŭ alŭ II-lea va conţine 22 de cuvêntărĭ. Preţulŭ unui exemplarŭ e: 1 fl. v. a. cu porto, solvitŭ la adresa mea înainte până la Ianuarie st. v, 1888. Exemplare neprenumĕrate nu se vorŭ tipări.

Kétegyhaza, 23 Noemvre 1887.

Iosifŭ Ioanŭ Ardeleanŭ
Parochŭ românŭ gr. or in Kétegyhaza
(comit. Bekes.)

Blaşŭ, 15 Decemvre 1887.

Domnule Redactorŭ! Cu tóte că noi, Românii, peste totŭ ḑicêndŭ trăimŭ in masse destulŭ de compacte şi prin urmare în privinţa acésta ne aflămŭ într'o situaţiune destulŭ de favorabilă pentru a ne puté ajutora reciprocŭ; cu tóte că suntemŭ cu toţii pĕtrunşĭ de lipsa unei comune conlucrărĭ contra esploatărilorŭ din partea străinilorŭ; cu tóte că ruina nostră pe terenulŭ economicŭ mai vĕrtosŭ, din ḑi in ḑi işĭ ia mai marĭ dimensiunĭ; şi in fine, cu tóte că până la evidenţă se constată şi se simte efectulŭ păgubitorŭ alŭ ruinei nóstre materiale pe tóte terenele: noi tocmai in direcţiunea acésta economică ne aflămŭ câtŭ se póte mai desbinaţĭ. Nu s'a făcutŭ până acum aprópe nimicŭ pentru consolidarea nóstră pe terenulŭ acesta. Ni se ḑice, ce-i dreptŭ, şi fără incetare suntemŭ îndemnaţĭ din partea ómenilorŭ noştri, sĕ imbrăţişămŭ comerciulŭ şi măestria, sĕ inaintămŭ industria naţională, şi alte vorbe frumóse de feliulŭ acesta. Durere insĕ, că acestea suntŭ numai vorbe; incuragiarea prin vorbe este bună, der nu ajută nimicŭ. Noi avemŭ lipsă sĕ fimŭ încuragiaţĭ prin fapte.

Ce ne folosescŭ nouĕ cuvintele insufleţitóre ale inteligenţei nóstre, ca sĕ îmbrăţişămŭ comerciulŭ, industria etc., decă puţinii comercianţĭ şi industriaşĭ românĭ, ce 'i avemŭ, se vĕdŭ, chiar in mijloculŭ ómenilorŭ lorŭ, descuragiaţĭ, daţĭ uitărei şi aprópe cu totulŭ părăsiţĭ de ai lorŭ în lupta de esistenţă contra „gheşeftarilorŭ“ străinĭ?

Abia vĕḑurămŭ şi noi odată ridicându-se unŭ glasŭ in colonele acestui organŭ naţionalŭ pentru sprijinirea comercianţilorŭ şi industriaşilorŭ românĭ din opidulŭ nostru in specialŭ, dér nu trecu multŭ şi etă că (in Nr. 247) unulŭ din inteligenţii noştri se şi grăbesce a nĭ o spune verde in faţă, că ne vorŭ sprijini, *decă marfa comercianţilorŭ străinĭ nu va fi mai rea ca a nóstră!!!*

Apoi, domnilorŭ, nu aşa aţĭ ḑisŭ d-vóstră când ne-aţi îndemnatŭ sĕ imbrăţişămŭ comerciulŭ şi industria. Ne-aţĭ ḑisŭ atuncĭ, sĕ imbrăţişămŭ aceştĭ ramĭ economicĭ, pentru a sĕ vĕ scutimŭ de a da banii in mânĭ străine. Vĕ ţineţĭ d-vóstră de ceea ce aţĭ ḑisŭ? — Nu!

Permită-mĭ onorabila inteligenţă din Blaşŭ, căcĭ despre acésta e vorba in casulŭ de faţă, a i-o spune, că fórte mare parte din ea nu e nicĭ decum consecventă în atitudinea ei faţă cu noi.

Suspiţionarea, că marfa nóstră ar fi mai inferioră în calitate, orĭ mai scumpă decâtŭ marfa streinilorŭ, şi că prin urmare împrejurarea acesta ar fi causa că mare parte din cumpărătorii românĭ ne încunjură prăvăliile nóstre: e chiar numai vorbă golă, der ofensătore pentru noi, negustorii românĭ din Blaşŭ. Căcĭ decă în adevĕrŭ ar fi aşa, şi décă publiculŭ românŭ in adevĕrŭ ar avé voinţă a ne sprijini, n'ar avé motivŭ de a se plânge contra presupusei lăcomii din partea nostră căcĭ decă noi, neguţătorii românĭ de acum ai Blaşului, nu amŭ merita sprijinulŭ conaţionalilorŭ noştri, de sigurŭ puţină ocasiune amŭ avé de a abusa de acestŭ sprijinŭ, pentru-că in scurtă vreme s'ar afla alţĭ neguţătorĭ românĭ, ca sĕ ne facă concurenţă.

In realitate însĕ nu aşa se întêmplă. Comerciulŭ românŭ in Blaşiu stagnéză grozavŭ, in timpŭ ce comercianţii străinĭ prosperéză şi se înmulţescŭ: semnŭ că in pungile lorŭ mergŭ banii Românilorŭ

Grăbescŭ însĕ a accentua, că nu este marfa străinilorŭ din opidulŭ nostru nicĭ mai bună, nicĭ mai eftină, ci numai o nenorocită deprindere de a intra in prăvăliile acelora ii face pe ómenii noştri a privi adeseorĭ marfa lorŭ cu ochĭ mai bunĭ decâtŭ pe a nóstră. N'aşĭ puté ḑece însĕ, că decă publiculŭ din părţile acestea, care altcum este curatŭ românŭ, ne-ar sprijini cu adevĕrată seriositate, n'am puté dóră sĕ facemŭ şi mai multŭ în favorulŭ cumpărătorilorŭ noştri, căcĭ la totŭ casulŭ mai multă tragere de inimă avemŭ noi ca Românĭ, faţă de Românĭ, decâtŭ neguţătorii streinĭ faţă de ei.

Pentru ca sĕ putemŭ însĕ ajunge la resultatulŭ acesta, atâtŭ de doritŭ de noi, pentru ca sĕ putemŭ şi noi avé unŭ comerciu şi industriă românéscă, e de lipsă mai intêiu de tóte ca publiculŭ românŭ sĕ se grupeze mai multŭ în jurulŭ nostru în ceea ce atinge afacerile neguţătorescĭ, ér cu esemplu în acéstă privinţă suntemŭ indreptăţiţĭ — credŭ eu — a aştepta sĕ premergă chiar inteliginţa nóstră, care ne-a îndemnatŭ la imbrăţişarea acestei carierĭ, căcĭ altfelŭ asupra ei cade totŭ blamulŭ.

Unŭ neguţătorŭ românŭ.

Datorinţele bunului învĕţatorŭ ca educător.

— Studiu pedagogicŭ. —

Prima şi totodată cea mai de căpetenia datorinţă a bunului invĕţătorŭ — ca educătorŭ — este:

I. Sĕ fiă pruncilorŭ concreduţĭ grijei sale unŭ tată adevĕratŭ!

Acesta este de a se înţelege aşa, că învĕţătorulŭ sĕ se porte faţă de prunci astfelŭ, încâtŭ aceştia sĕ arâte acelaşŭ respectŭ, aceeaşĭ alipire şi încredere faţă de învĕţătorŭ, ca şi de părinţii lorŭ.

a) Părintele este şi rĕmâne în cerculŭ familiei sale cea mai de frunte şi mai însemnată persónă. Copiii sĕi sciu — pentru că ei se convingŭ in fiă-care ḑi despre aceea — cum că *elŭ îi iubesce*; şi pentru aceea şi ei *îlŭ iubescŭ!*

Cu acéstă iubire însĕ este împreunatŭ unŭ »ce«, pe care noi îlŭ numimŭ „respectŭ“ Celŭ puţinŭ aşa caută sĕ fiă! Copilulŭ simţesce şi recunósce pre părintele sĕu de *„capŭ alŭ familiei“*, de *„dătătorŭ de poruncĭ«*; de *„supremŭ judecătorŭ“*, in scurtŭ: ii recunosce demnitatea sa!

Invĕţătorulŭ elementarŭ caută sĕ nisuéscă, ca sĕ'şĭ câştige faţă de pruncĭ acestŭ respectŭ; şi pentru aceea trebue nu numai sĕ joce unŭ rolŭ de părinte, ci elŭ trebue intr'adevĕrŭ sĕ fiă pentru şcolarii sĕi părinte! Copilulŭ, in întréga purtare a invĕţătorului, trebue sĕ găséscă prototipulŭ unui părinte bunŭ, adecă: *învĕţătorulŭ caută sĕ arate pre părinte într'unŭ adevĕratŭ amestecŭ de iubire şi seriositate. când e vorba de laudă orĭ admoniare, de certă orĭ pedépsă, de îndemnare spre activitate orĭ încuragiare* etc.

Nu cumva sĕ cugeţi, iubite învĕţătorule, cum că ar fi cu neputinţă sĕ'ţĭ insuşescĭ unŭ „caracterŭ de părinte!« Nu! Acesta o poţĭ face, decă vréi, numai sĕ te scii stima insu'ţĭ pre tine, şi unde ţi-se dă ocasiune, sĕ studiezĭ modele de părinţĭ!

b) Decă te areţĭ tu copiilorŭ ca unŭ părinte blândŭ şi dreptŭ şi, decă dênşii observă după cuvintele tale şi tonulŭ tĕu, cum-că tu tractezĭ bine cu dênşii; décă pentru tine unŭ copilŭ fiă avutŭ, fiă sĕracŭ, frumosŭ orĭ uritŭ, atâta preţuesce câtŭ şi altulŭ: *atuncĭ vei câştiga îndată inima micuţilorŭ.*

Nu e împreunatŭ, iubite învĕţătorule, cu vre o greutate modulŭ d'a câştiga alipirea micuţilorŭ! Nu! inimile lorŭ suntŭ moi şi indată primescŭ o altă formă; mânile lorŭ suntŭ uşorŭ mişcătóre şi cu dragŭ se intindŭ spre tine; ochii lorŭ suntŭ mai inocenţĭ, decâtŭ insa'şĭ inocenţa şi privescŭ spre tine blândŭ şi dulce.

Acéstă alipire a micuţilorŭ faţă de învĕţătorulŭ lorŭ este unulŭ dintre fenomenele cele mai importante din vieţa dăscăléscă, carele rĕsplăteşte fiă-care picurŭ de sudóre, fiă-care durere de peptŭ, şi este unŭ isvorŭ de recreaţiune!

c) Copilulŭ recunosce din momentulŭ, când incepe a cugeta, câtŭ de cu dragoste şi câtŭ de frumosŭ se pórtă părintele sĕu faţă de densulŭ. Elŭ simţeşce şi, după ce in densulŭ nu esistă conceptulŭ falsităţii, se naşte în pruncŭ o incredere nemijlocită faţă de părintele sĕu. Se apropiă de elŭ cu tóte pornirile, cu tóte rugările, cu tóte dorinţele, fiă marĭ, fiă micĭ. Lui ii dradéză tóte greşelele sale şi speréză iertare; lui i-se tânguesce pentru órecare neajunsŭ, carele s'a născutŭ din propriŭ sa nesocotinţă, seu doră alţii i l'au pregătitŭ... şi speréză compătimire orĭ protejare; p'alŭ sĕu părinte ilŭ intrebă de sfatŭ, ilŭ rogă de poveţe, ba chiar îlŭ introduce în micele sale misterii.

Ca invĕţătorĭ elementarĭ, noi caută sĕ nisuimŭ a câştiga acéstă incredere a pruncilorŭ... şi o câştigămŭ aşa: décă suntemŭ pentru şcolarii noştri „părinţĭ.“

Trebue deră sĕ ne nevoimŭ. ca pruncii sĕ se apropie de noi nejenaţĭ şi fără sfielă, adică: sĕ nu ascundă nimicŭ de noi.

FOILETONU.

„PĂRINŢII PATRIEI“.

— Epopeă —

Pre representanţii ţĕrei şi alegerile lorŭ,
Controversa voiu descrie dintre *domnĭ*, dintre *poporŭ.*

Musă scumpă, pré iubită, ce sĕ fiă causa óre,
Că esistă intre dênşii contro versă durătóre?
De ce óre in principii şi'n păreri ei nu convinŭ,
Şi ţera sĕ o conducă la alŭ ei comunŭ destinŭ?
Pentru ce *domnii* şi *proştii* nu trăescŭ in armoniă?
Domnii cei marĭ şi poporulŭ bine trebuie sĕ sciă,
Cum că unii fără alţii nu potŭ sĕ trăiéscă'n ţéră;
Pentru ce dér intre dênşii concordia este rară?
Spune'mĭ Musă pré iubită, spune'mĭ, te rogŭ cu ardóre.
Causele-ăstorŭ controverse unde'şĭ au isvorulŭ óre?

Este'n capitala ţĕrei unŭ edificiu galantŭ,
Ce după estensiune nu pré este impoṣantŭ,
Dér e plinŭ de strălucire, plinŭ de pompă şi de gală,
Cu atâtŭ e mai brilantă mărirea'i spirituală!
Altcum acestŭ edificiu „Casa ţĕrei«*) îlŭ numescŭ,
Şi e mândră astă casă, póte fi palatŭ regescŭ.
Óre ! ómne, astă casă, până ce s'a ridicatŭ,
Câte colibĭ pulveróse dela sate-a dĕrîmatŭ?..
Şĭ-apoi astă casă a ţĕrei ce cu mult gustŭ e ornată,
Ore ce menire are, spre ce scopŭ e destinată?
Menirea-i este sublimă şi scopulŭ e lăudatŭ:
Acolo s'adunŭ părinţii patriei sĕ ţină sfatŭ.
Acolo ţinŭ ei consiliu şi a ţĕrei prosperare
Acolo se făuresce cu o diliginţă mare....
Āştĭ părinţĭ ce toţĭ cu toţii lucréză pentru poporŭ,
La jumĕtate de miiă se urcă numĕrulŭ lorŭ;
Fii suntŭ de naţii diverse, de varii religiunĭ,
Nu convinŭ nicĭ în principii şi'n a lorŭ discusiunĭ
Predomnescŭ părerĭ diverse, mulţĭ au separatŭ destin.
Dér in o condiţiune toţĭ cu toţii îşĭ convinŭ:
Adecă făr' osebire suntŭ galanţĭ şi domnĭ cam marĭ,
Toţĭ suntŭ din cercurĭ inalte, nobilĭ şi proprietarĭ.
Şi nicĭ unulŭ dintre dênşii nu'i încălţatŭ cu opincĭ;
Totŭ insulŭ are diurnă, pe ḑi florinĭ câte cincĭ.
E dreptŭ c'acéstă diurnă prin operaţia primă
O sumă pré colosală resultatulŭ îşĭ esprimă;
Dér ce este însĕ dênsa pre lângă asemĕnare
Cu sume de mii şi sute? O prinsóre ce dispare
Ca'n Oceanŭ. Unŭ matematicŭ aflas'ar óre in lume,
Sĕ pótă perfectŭ esprime prin numĕrŭ acele sume,
Ce directe-indirecte vinŭ din contribuţiune,
Care le jertfesce ţéra pentru constituţiune?
Incepêndŭ cu demnitarii cei marĭ de posiţiune
Strălucită şi înaltă, s'ar nasce-o confusiune,
De-amŭ voi sĕ numimŭ tóte funcţiunile din ţéră,
O! Acéstă încercare ar fi grea şi temerară!
Şi'n tóte-aceste oficii câţĭ diregĕtorĭ marĭ, micĭ,
Prin numĕrŭ certŭ şi anume dec'ai voi sĕ'i esplicĭ,
Ai incepe o lucrare zadarnică, desperată,
Care-ar fi cu multŭ mai mare, mai grea, mai intortocată,
Decâtŭ care au avut'o Danaidele vestite
Trebuindŭ sĕ pórte apa în nesce buţĭ găurite.
Spunemŭ déră prin urmare preste totŭ în generalŭ,
— Sĕ ne spună cine póte hotăritŭ şi specialŭ, —
Câte oficii ilustre, câţĭ inalţĭ diregĕtorĭ,
Ajungêndŭ pĕn' josŭ în urmă la sătescii servitorĭ:
Toţĭ tragŭ léfă şi diurnă cu rangu'n proporţiune,
Din acelŭ isvorŭ alŭ ţĕrii numitŭ: contribuţiune,
Care trebue s'o verse ţéra 'ntrégă'n visteriă;
Lucru naturalŭ, firesce, altcum nu póte sĕ fiă.
Ţéra are lipsă mare de diregĕtorĭ, veḑĭ bine,
Carii sĕ-o guverneze, sĕ conducă-a ei destine.
Onórea, averea, vieţa bieţilorŭ locuitorĭ,
Arŭ fi rĕu periclitate fără de diregĕtorĭ,
Ba ar fi o barbariă ce nicĭ nu se póte spune,
Ar domni forţa brutală şĭ-o tristă confusiune.
Inţelépta Provedinţă a dispusŭ după dreptate,
Ca sĕ fiă unii ómenĭ provĕḑuţĭ cu potestate.
Carii sĕ apere ţéra fiindŭ uniţĭ în comunŭ,
Şi astfelŭ sĕ o conducă la scopulŭ ei oportunŭ.
Acei diregĕtorĭ déră avêndŭ acéstă onóre,
Au şi datorinţa sfântă ca sĕ ţină în vigóre
Pacea şi ordinea bună, pentru binele comunŭ,
Au sĕ fiă drepţĭ şi soliḑĭ, sĕ déie esemplu bunŭ;

*) Parlamentulŭ, dieta.

Prima nóstră datorință este așaderă, ca sĕ deștep tămŭ și câștigămŭ încrederea elevilorŭ; ér noi prin acésta nu facemŭ altceva nimicŭ, decâtŭ aceea, ce face economulŭ: inainte d'a semĕna eŭ ară!

„Deca ar fi după mine, dice dascălulŭ nemțescŭ Francisc Wiedemann, in minunatulŭ sĕu opŭ „Lehrer der Kleinen," eu așĭ introduce intre mine și scolarii mei pre gingașulŭ „tu" și „tu'. — Asta, iubiților învĕțătorĭ, mĭ-o inchipuescŭ eu a fi ceva forte plăcutŭ și atrăgĕtoriu. Și ar strica óre acesta micilorŭ ómeni? De feliu nu! Sĕ privimŭ numai in Tirolŭ, unde frumosulŭ „tu" a pĕtrunsŭ in tote incăperile și in tóte păturile societății!

II. Invĕțătorulŭ elementarŭ caută sĕ fie pruncilorŭ (scolarilorŭ sĕi) și o mamă adevĕrată!

O adevĕrată mamă scie, căcĭ trebue sĕ scie, câtă grijă, câtă ostenelă și câtă resignațiune se poftesce la crescerea unui copilŭ! Și chiar din acéstă pricină ea esercită cea mai delicată grijă asupra pruncului sĕu. Ea nisuesce a-lŭ feri de totŭ rĕulŭ; a abate periculele dela dênsulŭ; intr'unŭ cuvêntŭ: are pentru tote slăbiciunile și lipsele lui unŭ ochiu atentŭ și o paciință neinfrântă.

Acéstă grijă maternă nu trebue sĕ lipséscă nicĭ unui invĕțătorŭ elementarŭ. Și acesta cu atâtŭ mai vêrtosŭ, cu câtŭ micuțulŭ poporŭ, când ese din casa părintescă și intră in scola *„cea străină"*. e in multe priviațe intr'adevĕrŭ neindemânaticŭ! Ionŭ nu-șĭ póte pune pălăria in cuiu; Petru nu-șĭ pote intocmi curelele opincilorŭ; George nu-șĭ pote desbrăca surtuculŭ; Teodorŭ nu și-lŭ pote imbumba și a. m. d.

De multe orĭ pruncii plângŭ numai din aceste cause. Aicĭ deră trebue invĕțătorulŭ sĕ vĕdă și sĕ ajute! De altădată pruncii au necesitățĭ omenescĭ (sĕ nu ne jenămŭ de locŭ, căcĭ totulŭ aparține la lucru.) Décă unŭ scolarŭ se cere afară, invĕțătorulŭ caută sĕ lŭ intrebe, decă pote singurŭ sĕ se ajute (la desbrăc tŭ)? Decă nu — atuncĭ ii dă unŭ copilŭ mai bĕtrânŭ — ca ajutorŭ!

Cu deosebire însĕ în primele sĕptĕmânĭ de scólă invĕțătorulŭ trebue sĕ ia in deosebită considerare necesitățile trupescĭ ale pruncilorŭ! Căcĭ de multe orĭ scolariulŭ din sfielă nu cuteză a'șĭ cere voiă sĕ mérgă afară, chiar de-ar că o sĕ se rĕstórne lumea cu „turca'n susŭ«. Nevoia lui însĕ d'a merge afară o poțĭ observa, iubite invĕțătorule, din neliniștea sa și chiar din trăsăturile fetii.

Nepurtarea de grije in aceste casurĭ conduce nu numai la neplăcerĭ invederate, ci și la unŭ rĕu seriosŭ. Cu deosebire insĕ etatea dela 6—7 anĭ este perioda multorŭ desvoltărĭ fisice, și de aceea e dispusă spre multe morburĭ, ce iau o infățișare multŭ-puținŭ dramatică. O palóre orĭ o inroșire anormală a fetii o asudare fără de causă esternă, o ațițare anumită orĭ aplicarea spre somnŭ a cutăruia școlarŭ, trebue îndată sĕ se ia in seriosŭ!

Afară de susŭ pomenitele casurĭ mai suntŭ incă multe attele privitóre la sănĕtate, asupra cărora invĕțătorulŭ trebue sĕ aibă o deosebită atențiune, deorece școlarii suntŭ de natură prea fragedă și neesperțĭ. Așa d. e. unulŭ dintre cele mai marĭ rele este: aședarea băncilorŭ prea aprópe de cuptorŭ. Acestŭ rĕu, născutŭ din lipsa de spațiu, este o imprejurare intr'adevĕrŭ fatală. Ce tortură pentru bieții copii și câtă stricăciune pentru sănĕtatea lorŭ!! — Copiii — din sfielă — nu cuteză a'țĭ spune, că lorŭ le este nesuferitŭ de caldŭ; insĕ tu trebue, iubite invĕțătorule, sĕ porțĭ grije și sĕ mântuiescĭ pre micuții, carĭ suntŭ amenințațĭ „a se frige".

Imĭ aducă în urmă aminte de periculosulŭ *curentŭ de aerŭ*, carele strică acelorŭ școlarĭ, cărora sórtea lĭ-a prescrisŭ unŭ locŭ lângă ferestră orĭ chiar lângă ușă.

In casulŭ de față, pruncii suntŭ espușĭ multorŭ morburĭ grave, pentru a cărora curare se cerŭ spese enorme pre carĭ puținĭ, der fórte puținĭ dintre țĕranii românĭ le potŭ suporta.

Grijeșce deră, iubite invĕțătorule, de pruncii concredurțĭ grijei tale; căcĭ școla elementară ițĭ intinde unŭ largŭ câmpŭ de activitate, unde poțĭ deprinde adevĕrata grije de mamă! (Va urma).

Turburărĭ în Mosсva.

La universitatea din Moscva au eruptŭ marĭ turburărĭ. Éră causa care le a datŭ nascere: Intr'unŭ concertŭ publicŭ, unŭ studentŭ a pălmuitŭ pe inspectorulŭ școlarŭ Brysgalof, care-l insultase și care era forte detestatŭ de studențĭ. In urma acestei întêmplărĭ 30 de studențĭ au fostŭ arestațĭ. Studenții adêncŭ mișcațĭ prin acéstă mĕsură, s'au pusŭ în grevă. Sporițĭ prin tinerimea dela deosebitele scóle superiore, studenții universitarĭ au începutŭ sĕ ție intrunirĭ pe piețele publice și sĕ demonstreze. Totdeuna intervenea armata și se făceau arestărĭ in masse. In diua de 30 Noemvre s'a iscatŭ, în fața spitalului St. Ecaterina, unŭ conflictŭ sângerosŭ. Cazacii loveau pe studenți cu cnutele, ier studenții aruncau cu pietre. Pe când invălmășala era mai mare, sosiră douĕ echipage elegante. Din ele săriră josŭ contele Uvaroff și prințulŭ Dolgorocoff fiulŭ guvernatorului generalŭ, ambii studențĭ. Ei se puseră in capulŭ tinerimei, care operă unŭ vigurosŭ atacŭ.

Oficerulŭ care comanda pe cazacĭ a fostŭ trasŭ jos de pe calŭ și bătutŭ intr'unŭ modŭ înfricoșatŭ. Mulțĭ cazacĭ și mulțĭ studenți au fostŭ arestațĭ. Unŭ studentŭ a fostŭ rănitŭ de mórte cu o lance, alțĭ douĕ-decĭ pușĭ in neputință de a mai continua lupta. Șesespredece cazacĭ încă au fostŭ greu rănițĭ și dușĭ in clinica spitalului St. Caterina. Doctorii însĕ refusară sĕ-i caute, dicêndŭ că nu e dătoria lorŭ; sĕ-i ducă la spitalulŭ militarŭ.

Un numĕrŭ de studențĭ isbutiră sĕ pĕtrundă in palatulŭ universitațеi, se duseră în fața rectorului, îi asverliră la picióre diplomele de studențĭ, dicêndŭ că nu mai voiescŭ sĕ fiă studențĭ. Rectorulŭ, un omŭ umanŭ și iubitŭ, le respunse:

— Domnilorŭ, eu nu sunt nicĭ conte, nicĭ cazacŭ, sunt numai omŭ și ca omŭ voiŭ sĕ vĕ vorbescŭ.

— Acesta o vremŭ și noi, strigară studenții in corŭ, sĕ fimŭ tratațĭ omenesce!

Rectorulŭ ii inștiința atuncĭ, că inspectorulŭ Brygsgaloff a fostŭ destituitŭ.

Spre a impăca lucrurile a sositŭ din Petersburgŭ marele duce Michailŭ. Elŭ a datŭ armatei, in numele guvernului, ordinulŭ sĕ nu mai intervie și vrea sĕ domolescă pe studenți cu bine. In acestŭ scopŭ li se vorŭ face tote concesiunile. Oficerii cazacilorŭ carĭ s'au purtatŭ atâtŭ de sălbaticŭ vor fi destituițĭ.

Poporulŭ, care dintr'untêiu se arătase indiferentŭ față cu mișcarea studenților, s'a declaratŭ acum pentru ei.

Aparatulŭ de torsŭ perfecționatŭ.

Cetimŭ în foia pedagogică „Lumina pentru toți" din Bucurescĭ:

„Directorulŭ școlei de meserii a județului Teleorman, d. C. Stefanopolŭ, a perfecționatŭ unŭ aparatŭ de torsŭ, așa că face deodată mai multe operațiunĭ. Acestŭ aparatŭ este practicŭ, fiind-că la funcționarea lui se întrebuințéză mai puține mânĭ, și totodată este economicŭ, fiind-că scutesce și timpulŭ prin iuțela cu care se pote mânui.

„Construcțiunea aparatului este fórte simplă: pe unŭ patŭ se găsescŭ fixațĭ în modŭ verticalŭ duoi montanțĭ (stâlpĭ), pe aceștĭ montanțĭ este aședată o axă orisontală în care este fixată rota mișcătóre; la partea dréptă a aparatului este o manivelă, care servește la punerea lui în mișcare cu mâna; acéstă manivelă însĕ se póte înlocui printr'unŭ levatorŭ (pârghie) după împrejurărĭ.

„Modulŭ funcționării este așa de simplu, că cine-va fără sĕ aibă trebuință de multe amĕrunte, pote lucra cu elŭ. Pe rota mișcătore se punŭ 3 sforĭ, legând'o cu aceea a axei aparatului de torsŭ firulŭ și stringerea lui pe țevă; astfelŭ învêrtindŭ de manivelă, séu apăsândŭ cu piciorulŭ pe levatorŭ, aparatulŭ incepe sĕ funcționeze; decă sfóra, care pune in mișcare aparatulŭ de torsŭ este dreptă (neincrucișată) firulŭ este rĕsucitŭ pe drepta, (prima sfóră); decă însĕ sfóra este incrucișată, aparatulŭ rĕsucește firulŭ pe stânga (a doua sfóră); și a treia este totŭ ca cea de a doua, adecă incrucișată, însĕ de o lungime mai mare, ca cele douĕ dintâiu, deore-ce cu acésta aparatulŭ servesce pentru depănatŭ, avêndŭ róta pe care se punŭ țevile de strinsŭ unŭ diametru mai mare, pe câtŭ acea a aparatului de torsŭ, și neavêndŭ trebuință de unŭ numĕrŭ așa de mare de învêrtiturĭ, ca in cele douĕ casurĭ dintâiu".

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. a »Gaz. Trans.«)

BERLIN, 22 Decemvre. — „Nordd. Allg. Ztg." dice că Austro-Ungaria are o grea problemă, de a lucra amĕsuratŭ situațiunei, în gradŭ înaltŭ seriósă, fără a întinde córda arcului decâtŭ numai câtŭ este necesarŭ.

ZELĂU, 22 Decemvre. — Calea ferată din ținutulŭ Sagagiului s'a predatŭ adĭ comunicațiunei.

DIVERSE.

Concurență în frumsețe. — In aceste dile în Brüssela s'a statoritŭ arangiarea unui balŭ, care va fi împreunatŭ cu alegerea celorŭ mai frumóse dame, carĭ vorŭ lua parte la acelŭ balŭ. Fiă-care cavalerŭ la intrare va primi unŭ biletŭ, pe care va scrie numele aceleia, căreia ii dă preferință. Dintre tóte grațiósele ființ̦e, alŭ cărorŭ nume va figura pe biletele diferițilorŭ cavalerĭ, unŭ juriu constătătorŭ din 5 membri, va alege douĕ esemplare de cea mai completă frumseță. Celŭ dintâiu premiu numitŭ „Grand prix de Brüssel« se va conferi acelei dame, care va escela prin simetria trăsurilorŭ fetii în specialŭ, alŭ doilea premiu numitŭ „Premiu de Paris«, se va conferi acelei dame, care incântă pe privitorĭ prin grațiele sale. Damele distinse vorŭ primi ca amintire portretele lorŭ, esecutate de cei mai bunĭ pictorĭ, ér juriulŭ va primi unŭ micŭ memoriu de valóre artistică.

* * *

Unu calculŭ aproximativŭ. — Unŭ renumitŭ profesorŭ de anatomiă cu numele Broca, care s'a ocupatŭ cu studiarea celei mai nobile părțĭ a organismului nostru, cu creerii, in o scriere a sa cu privire la omŭ dice, că unŭ omŭ crescutŭ cumpănesce atâția kilogramĭ, câțĭ centimetri trecŭ peste unŭ metru în înălțimea sa. Așa dèră după calcululŭ acestui profesorŭ, sciindŭ înălțimea unui omu, ușorŭ putemŭ afla și greutatea lui. Punemŭ casulŭ că unŭ omŭ are înălțime 1.80 m. atuncĭ greutatea lui va fi de 80 kilg.

Editorŭ și Redactorŭ responsabilŭ **Dr. Aurel Muresianu.**

Ca sĕ potă 'mplini dênșii astă mare datorință,
Țera incă-i obligată pentru a lorŭ subsistință.
Tóte-aceste în o țéră cultă și emancipată,
Tote curgŭ și se desvoltă in ordine admirată,
Și de ă dela aceste regule pré lăudate,
Se află forte adese escepțiunĭ blăstemate,
Asta nu face nimica, scimŭ că prin escepțiune
Regula cea generală se confirmă de minune.
Amŭ disŭ cumcă Provedința a dispusŭ ințelepțesce,
Ca sĕ aibă omenimea judecătorĭ, și firesce
Astă disposițiune este fórte generală,
Lăsândŭ în acéstă causă, cumcă legea specială
Sĕ o facă muritorii dup'a lorŭ ințelepciune,
Lĭ-a datŭ minte și voință liberă de a dispune.
Așader pentru esemplu, câte-o diregĕtoriă
Câțĭ funcționarĭ sĕ aibă, câte oficii sĕ fiă,
Acestea și celelalte, ce se țină de sfera lorŭ,
Suntŭ libere și concese voinței ómenilorŭ.
Norma care reguleză'n natură orice lucrare
Se dice de comunŭ: lege. Legea e unŭ factorŭ mare,
Legea e care demandă séu opresce-o acțiune,
Résplătesce, pedepsesce, legea tóte le dispune
In ordine sĕ decurgă, conformŭ binelui comunŭ,
Tóte lucrurile'n lume după lege se compunŭ.
Chiar și legilorŭ umane toțĭ datorescŭ ascultare,
Decă legilorŭ divine acele nu suntŭ contrare.
Și afacerile țérei prin lege se guverneză,
Legile pe toțĭ obligă și pe cei ce le crează.
E dreptŭ că domnii cei marĭ se rĕscumpĕră cu banĭ
Dela observarea legei; eră unii șarlatanĭ,
Omenĭ fără consciință, fără caracterŭ, mișei,
Nu dau o para pe lege, lucră in potriva ei.
Insĕ sfânta Provedință, care tóte le privesce,
Și pe cei fără de lege după lege'i pedepsesce.
Singură legea divină e în vecĭ obligătóre
Éră legea omenescă e ca omulŭ trecĕtóre.
După legile compuse de esperțĭ judecătorĭ
Curgŭ afacerile țĕrei; însĕ nu arareorĭ
In unele legĭ se află și tendințe vexatóre,
Cu voiă seu fără voiă ómenii cadŭ in eróre.
Multe legĭ suntŭ într'o țeră, e mare numĕrulŭ lorŭ
Și multe sarcine grele impunŭ bietului poporŭ;
Dintre tóte e mai mare legea contribuțiunii,
Care-adeseorĭ recere forța esecuțiunii.
Avêndŭ imposite multe, venitulŭ fiindŭ puținŭ,
De unde sĕ le solvescă? Mulțĭ abia se mai susținŭ.
Adauge la acestea daune provenitore
Din elementele grele; unele'sŭ ingrozitóre.
Der fiindŭ eventuale și din o causă streină,
Se mângăiă muritorul: »N'am ce face, nu'sŭ de vină!«
Suntŭ însĕ și alte cause misere, care provinŭ
Din propria lorŭ voință, er nu din isvorŭ streinŭ;
Suntŭ lenea și nepăsarea a unora dintre ei;
Mai blăstămată e însĕ patima unorŭ mișei.
Ce tristă amărăciune, ce grozavă paupertate,
Câte fărădelegĭ grele și vițiurĭ nenumĕrate,
Cine s'ar afla in lume sĕ potă perfectŭ descrie
Relele provenitore din monstruósa bețiă?
Bĕutura fără cumpĕtŭ a rachiei urgisite
Produce în țĕrănime multe desastre cumplite.
Beția este o bolă fisică spirituală,
Dênsa produce in țeră devastare generală.
Omulŭ care pătimesce de-astŭ vițiu afurisitŭ,
Este monstrulŭ omenimei, e unŭ mișelŭ prăpăditŭ;
Elŭ ișĭ risipesce banii, perde timpulŭ inzădarŭ,
Și mintea i se tĕmpesce, pentru că n'are habarŭ
De familia'i lipsită de a sa economiă,
Lui de tote nicĭ că'i pasă, șede'n birtŭ și bea rachiă;
Durerósă posițiune pentru elŭ, pentru ai sĕi,
'Șĭ croesce totŭ bețivulŭ. Suntŭ unii și mai mișei,
Pentru carĭ nu esistă nicĭ lege și nicĭ dreptate,
Și bețiа ii conduce la crime nenumĕrate.
Provisia decă'i trece, fiindu'i rușine-a cere,
Atuncĭ fură și răpesce, cu brutala sa purtare
Pentru banĭ elŭ este gata sĕ aprindă, sĕ omóre,
De nimicŭ nu se sfiesce și ai cugeta că dóră
Bețivulŭ care-i, capace de crime-așa monstruóse,
Sĕ fiă omŭ nu se póte. Câte vorbe scandalóse
Din inima și din gura bețivului isbucnescŭ,
Ș blăstĕmele lui grele și mai rĕu te ingrozescŭ;
Amenință și înjură puternica Provedință.
Care tóte le susține și la toțĭ dă subsistință
(Va urma.)

Cursulŭ la bursa de Viena.
din 21 Decemvre st. n. 1887.

Rentă de aurŭ 5%	96 15	Bonurĭ croato-slavone	102 —
Rentă de hârtiă 5%	80.28	Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	97.—
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147 75	Imprumutulŭ cu premiu ung.	118 50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	90.75	Losurile pentru regularea Tisei şi Segedinului	121.15
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	— —	Renta de hârtiă austriacă	76.90
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	109 —	Renta de arg. austr.	79 25
Bonurĭ rurale ungare	111 90	Renta de aurŭ austr.	107 80
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.90	Losurile din 1860	132.25
Bonurĭ rurale Banat-Timişŭ	100 25	Acţiunile băncel austro-ungare	865 —
Bonurĭ cu cl. de sortare	100 25	Act. băncel de creditŭ ung.	270.25
Bonurĭ rurale transilvane	100 25	Act. băncel de creditŭ austr.	268 60
		Argintulŭ — — Galbinĭ împărătescĭ	6.03
		Napoleon-d'orĭ	10 07
		Mărcĭ 100 imp. germ.	62.37
		Londra 10 Livres sterlinge	127.—

Bursa de Bucurescĭ.
Cota oficială dela 6 Decemvre st. v. 1887.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%).	93½	94½
Renta rom. amort. (5%)	96—	97—
» convert. (6%)	91—	92—
Impr. oraş. Buc. (20 fr.)	34—	36—
Credit fonc. rural (7%)	105—	106—
» » » (5%)	91¾	92¼
» » urban (7%)	103—	104—
» » » (6%)	96—	97—
» » » (5%)	87½	88½
Banca naţională a României 500 Lei	— —	— —
Ac. de asig. Dacia-Rom.	— —	— —
» » » Naţională	— —	— —
Aurŭ contra bilete de bancă	14.¼	15.—
Bancnote austriace contra aurŭ.	2.03	2.04

Cursulŭ pieţei Braşovŭ
din 22 Decemvre st. n. 1887

	Cump.	Vênd.
Bancnote românescĭ	8.43	8.45
Argint românesc	8.40	8.43
Napoleon-d'orĭ	10.03	10.07
Lire turcescĭ	11.26	11.30
Imperialĭ	10.26	10 30
Galbenĭ	5 90	5.96
Scrisurile fonc. »Albina« 6%	101.—	102.- -
» » » 5%	98.—	99.—
Ruble Rusescĭ	109.—	110.—
Discontulŭ	6½—8% pe anŭ.	

Avisŭ d-lorŭ abonaţi!

Rugămŭ pe d-niĭ abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei sĕ binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numerii de pe făşia sub care au primitŭ ḑiarulŭ nostru până acuma.

Domnii ce se abonéză din nou sĕ binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi sĕ arate şi posta ultimă.

ADMINISTR. „GAZ. TRANS“

Tiporafia ALEXI, Braşovŭ.